

Sisäilmaongelmien selvittämisen hyvät käytännöt

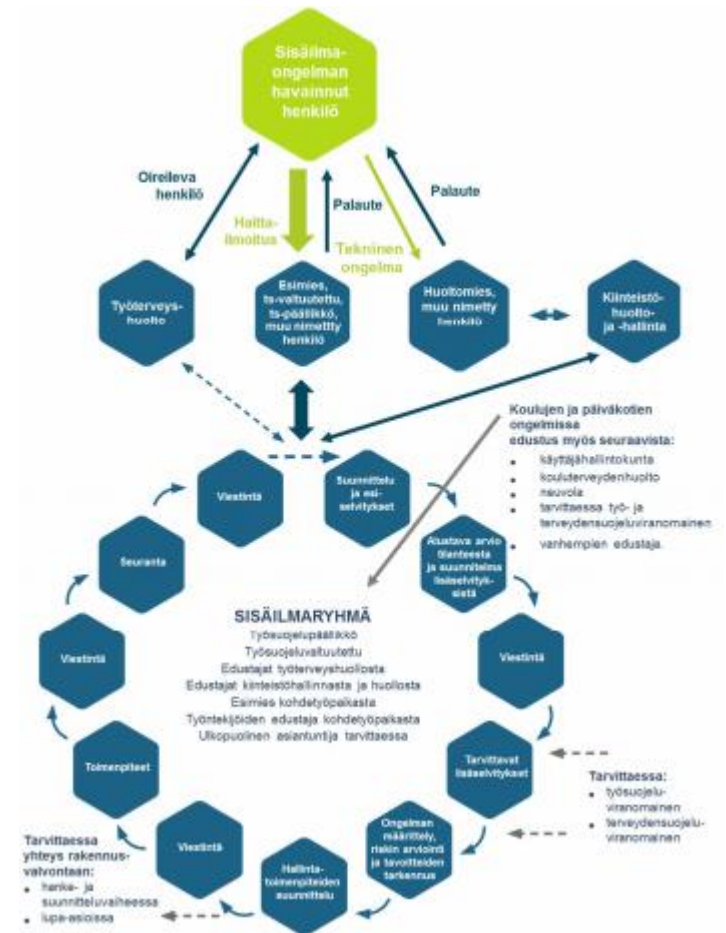
Kaisa Jalkanen

19.11.2019

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Moniammatillinen yhteistyö

- Sisäilmaryhmätoiminta
 - Toimijat ja asiantuntijat yhdessä
 - Suunnitelmallinen ja prosessimainen toiminta
 - Päätökset yhdessä kaikkien ammattitaitoa hyödyntäen
 - Päätösvalta jäsenien työroolien kautta
 - Huolehtii lisäksi tiedonkulusta, riskiviestinnästä ja dokumentoinnista

<https://www.julkari.fi/handle/10024/131872>

Moniammatillinen yhteistyö

- SisäNyt-hankkeen kysely
 - + Valtaosassa kyselyyn vastanneista kunnista on säännöllisesti kokoontuva sisäilmatyöryhmä, tarvittaessa perustetaan kohdekohtaisia sisäilmatyöryhmiä
 - + Sisäilmaryhmän jäsenten roolit ja vastuut koettiin pääsääntöisesti selkeiksi
 - Sisäilmaryhmätoimintaan ei oltu resursoitu riittävästi aikaa

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-788-8>

Tilan käyttäjien osallistaminen

- Tilan käyttäjien edustus sisäilmaryhmässä on osa hyvää sisäilmasto-ongelmien ratkaisua
- Yhteistyö vahvistaa luottamusta ja huolestuneisuus on vähäisempää, jos ihminen kokee voivansa itse vaikuttaa tilanteeseen
- Mitä enemmän ihmiset voivat olla mukana selvittelyprosessissa ja päätöksenteossa, sitä paremmin he myös hyväksyvät tehdyt päätökset ja ratkaisut.

Tilan käyttäjien osallistaminen

- SisäNyt –hankkeen kyselyn vastausten perusteella valtaosassa kunnista sisäilmaryhmässä mukana käyttäjien edustaja
- Jatkotutkimusehdotukseksi hankkeesta nousi tarve tarkastella olosuhdekyselyiden ja palautekanavien käyttöä osana viestintää ja vuorovaikutusta käyttäjän, toiminnan järjestäjän ja tilojen ylläpitäjän välillä

Tilan käyttäjien osallistaminen

- SisäNyt-kysely tehtiin myös Senaatti –kiinteistöille valtion kiinteistöjen tilanteen kartoittamiseksi
 - Senaatin sisäolosuhteiden ennakoivan toimintaohjelman tavoitteena on ottaa sisäolosuhteet huomioon toimitilojen suunnittelussa, rakentamisessa, ylläpidossa ja tiloja käytettäessä mm. säännöllisen käyttäjien olosuhdepalautteen avulla

Ongelmatilanteen kokonaisvaltainen tarkastelu

- Sisäympäristö koostuu useasta osatekijästä, kuten ilman laadusta, ilmanvaihtojärjestelmästä, lämpöoloista, ääniympäristöstä, valaistusolosuhteista ja tilajärjestelyistä.
- Sisäympäristöongelmia selvittäessä sisäilmasto- ja -ympäristöä tarkastellaan kokonaisuutena
 - Rakennus- ja talotekniset tekijät sekä sisäilmasto-olosuhteet
 - Tilojen käyttäjien kokemukset ja terveydentila
 - Sisäympäristöön liittyvät toimintatavat

Ongelmatilanteen kokonaisvaltainen tarkastelu

- SisäNyt-hankkeessa selvinnyttä:
 - Sisäilmaongelmien selvitys- ja ratkaisutavat olivat melko vakiintuneita kuntien ja valtion omistamissa kiinteistöissä
 - Toimintamallikuvauksissa oli kuitenkin eroja sekä laajuudessa että ohjeiden yksityiskohtaisuudessa
 - Enemmistössä kunnista on käytössä rakennusten sekä ongelmatilanteiden alkuselvityksessä että lisäselvityksissä yleisesti hyväksi tunnistettuja toimenpiteitä
 - Isommissa kunnissa oli yleisemmin käytössä useita eri alkuselvitystoimenpiteitä
 - Erityisesti tilojen käyttäjien oirekyselyä (oppilaat ja/tai opettajat) käytettiin suurissa kunnissa vähemmän kuin kunnissa keskimäärin

Prosessimainen tavoitteellinen eteneminen

- SisäNyt-hankkeen kyselyn perusteella kuntien sisäilmatilanteen hallinnan prosesseissa ja toimintamalleissa havaittiin hyviä käytäntöjä :
 - + Kunnissa oli toimintarutiinit tavanomaisten selkeiden tapausten hoitamiseen
 - + Sisäilmaongelmien ratkaisuprosesseista tiedotetaan avoimesti eri vaiheissa

Prosessimainen tavoitteellinen eteneminen

- SisäNyt-hankkeen selvityksen perusteella kuntien sisäilmatilanteen hallinnan prosesseissa ja toimintamalleissa havaittiin lisäksi selkeitä kehittämisen tarpeita:
 - Selkeä toimintamalli vaativimpien sisäilmakohteiden keskinäiseen priorisointiin puuttuu pääsääntöisesti
 - Ohjeet altistumisolosuhteiden ja terveydellisen merkityksen arviointiin olivat osassa kuntia puutteelliset
 - Tiedonkulun sähköisissä järjestelmissä ja prosessin etenemisen seurannassa on edelleen kehitettävää

Vuorovaikutteinen viestintä

Viestintä ei ole pelkästään tiedon välittämistä vaan vastavuoroista tietojen, näkemysten ja kokemusten vaihtamista

- Suunnittele viestintä etukäteen ja tee viestintäsuunnitelma osaksi toimintasuunnitelmaa
- Viesti ajoissa
- Vaali toiminnan läpinäkyvyyttä
- Kunnioita ihmisten kokemusta ja huolenaiheita
- Rakenna ja ylläpidä luottamusta

Vuorovaikutteinen viestintä

- SisäNyt-hankkeen kyselyn perusteella:
 - + Sisäilmaongelmien ratkaisuprosessien etenemisestä tiedotetaan avoimesti eri vaiheissa
 - + Kunnan poliittiset päättäjät pidetään tietoisina sisäilmaongelmien ratkaisuprosessien etenemisestä
 - + Sisäilmatyöryhmä toimi viestinnän tukena vaikeimmissa kohteissa
- SisäNyt-hankkeen selvityksen perusteella
 - Viestintään liittyvät ohjeet olivat tarkastelluissa toimintamalleissa usein puutteellisia tai niitä ei ollut lainkaan
 - Erityisesti viestinnän suunnitelmallisuus, vuorovaikutteisuus ja säännöllisyys eivät tulleet ohjeistuksissa riittävästi esille

Sisäilmaongelmien ennalta ehkäisy

- Kunnan terveydensuojeluviranomaisen tehtävänä on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä sekä ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa
- Näyttöä kosteusvaurioiden terveysvaikutuksista on riittävästi, jotta on perusteltua toimia ennaltaehkäisevästi
- Kuntien omat hyvät käytännöt?
 - Siivouksen aktivointi, siivoojien ilmoitusbonus, yläpölyryhmät

Sisäilmaongelmien ennaltaehkäisy

- SisäNyt-kyselyn mukaan
 - 5 % vastanneista kunnista oli sitä mieltä, että sisäilmaongelmat on pystytty ennaltaehkäisemään
 - Koulutilojen kuntoa tarkastetaan säännöllisesti eritoimialojen yhteistyönä suuressa osassa kuntia
 - Kiinteistöjen säännöllinen tarkastaminen koettiin tärkeimpänä kehittämiskohteena
 - Johtopäätöksenä sisäilma-asioiden huomioiminen strategisella tasolla kunnassa indikoi toimivia sisäilmaongelmien käsittelyprosesseja ja parempaa sisäilmatilanteen hallintaa

Sisäilmaongelmien ennaltaehkäisy

- SisäNyt-hankkeen selvityksen mukaan kuntien sisäilmasto-ongelmien ratkaisumalleissa on ohjeita ennakoivaan toimintaan sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi
 - Ennakoivien toimenpiteiden huolellinen suunnittelu ja resursointi
 - Luotettavat rakennuksen suunnitteluratkaisut ja toteutus
 - Kiinteistön hyvä kunnossapito
 - Oikea-aikaiset korjaustoimenpiteet
 - Korjausinvestointiohjelman määrätietoinen noudattaminen
 - Henkilöstön koulutus ja ohjeistus
 - Tilojen oikea käyttö

Sisäilmaongelmien ennaltaehkäisy

- SisäNyt –hankkeen kyselyn perusteella merkittävimpiä toimenpiteitä sisäilmaongelmien vähentämiseksi ovat
 - Rakennuskannan ylläpitoon ja korjauksiin panostaminen
 - Rakennuskannan uudistaminen ja säännöllinen tarkastaminen
 - Ilmanvaihtojärjestelmän oikea käyttö, huolto ja puhdistus
 - Välitön puuttuminen havaittuihin epäkohtiin
 - Henkilöstölle ja käyttäjille tehdyt sisäilmakyselyt
 - Sisäilmatyöryhmien säännöllinen toiminta ja kehitystyö sekä monialainen yhteistyö
 - Avoin viestintä